

Τίτλος Μαθήματος: Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Κωδικός μαθήματος: SEAB109 (3Ω/Υ)

Είδος Μαθήματος: Υποχρεωτικό

Εξάμηνο σπουδών: 3ο και 4ο

Μονάδες ECTS: 6

Διδάσκων: Γιάννης Πεχτελίδης

e-mail: pechtelidis@uth.gr

Πληροφορίες και υλικό του μαθήματος είναι διαθέσιμα ηλεκτρονικά στην πλατφόρμα **eclass.uth.gr**

Περιγραφή του μαθήματος - Στόχοι:

Το μάθημα εξετάζει κριτικά τις δυνατότητες που παρέχουν οι σημαντικότερες κοινωνιολογικές θεωρίες της εκπαίδευσης για την ερμηνεία και κατανόηση του ρόλου του εκπαιδευτικού θεσμού στην παραγωγή αλλά και αντιμετώπιση της κοινωνικής ανισότητας, καθώς και την κατασκευή υποκειμενικότητας. Συγκεκριμένα, προσεγγίζονται από μία κριτική σκοπιά η θεωρία του δομολειτουργισμού για την εκπαίδευση, η μαρξιστική θεωρία της κοινωνικής αναπαραγωγής και αντιστοίχισης, η θεωρία του πολιτισμικού κεφαλαίου, η θεωρία των γλωσσικών κωδίκων, καθώς και κοινωνιολογικές θεωρήσεις των αναλυτικών προγραμμάτων, οι θεωρίες της αντίστασης και οι θεωρίες της ερμηνευτικής κοινωνιολογίας. Επίσης, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στις μεταδομιστικές αναλυτικές προσεγγίσεις του εκπαιδευτικού θεσμού. Υπό το πρίσμα αυτών των θεωριών εξετάζονται τα αίτια και οι συνέπειες της άνισης σχολικής επίδοσης, η σύνδεση της σχολικής εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, ενώ τίθεται υπό συζήτηση η κυρίαρχη ιδεολογία περί της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών και της αξιοκρατίας. Τέλος, σημαντικό μέρος του μαθήματος αφορά τον κριτικό αναστοχασμό της τρέχουσας παιδαγωγικής πρακτικής και την αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων διαπαιδαγώγησης με σημείο αναφοράς τις δημοκρατικές αρχές της ισότητας και της ελευθερίας. Στόχοι του μαθήματος είναι: α) η εμπάθυνση στην κατανόηση των ιδεών των κυριότερων κοινωνιολογικών θεωρήσεων της εκπαίδευσης, β) η εφαρμογή των διαφορετικών κοινωνιολογικών ερμηνειών για τη σημασία που έχει ο εκπαιδευτικός θεσμός, τους ρόλους που ασκεί μέσα στην κοινωνία, την αντιμετώπιση του φαινομένου της κοινωνικής ανισότητας στην εκπαίδευση και τις προοπτικές που διαγράφονται.

Αξιολόγηση: Γραπτές εξετάσεις (70%) στο τέλος του εξαμήνου και συμμετοχή στο μάθημα (30%) με παρεμβάσεις στη συζήτηση, ασκήσεις και προφορική παρουσίασή τους.

Δομή μαθήματος / Διδακτική μέθοδος: Το μάθημα αποτελείται από διαλέξεις, κριτική προσέγγιση των διάφορων θεωριών για την εκπαίδευση και συζήτηση πάνω σε επιλεγμένα κείμενα, σύνδεση με εκπαιδευτική πράξη με παραδείγματα από εμπειρικές έρευνες, και ασκήσεις.

Διδακτέα - εξεταστέα ύλη του μαθήματος: Τα περιεχόμενα των διαλέξεων και ασκήσεων, τα κείμενα του φακέλου των διδακτικών σημειώσεων, τα διαθέσιμα συγγράμματα και οι εργασίες που εκπονούν οι φοιτητές/τριες.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτικός θεσμός, εκπαιδευτικές και κοινωνικές ανισότητες, έννοιες της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης, κοινωνικά φαινόμενα και εκπαίδευση, εναλλακτικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1η εβδομάδα:

- Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης.
- Η σχέση της εκπαίδευσης με την κοινωνία.
- Οι αξίες της ισότητας και της ελευθερίας στην εκπαίδευση.

2η εβδομάδα:

- Η θεωρία του “ανθρώπινου κεφαλαίου”
- Κριτική και σύγχρονες προσεγγίσεις της θεωρίας του “ανθρώπινου κεφαλαίου”

3η Εβδομάδα:

- Φονξιοναλισμός: Το σχολείο της «ισότητας και της αξιοκρατίας».
- Το «κρυφό» αναλυτικό πρόγραμμα.

4η εβδομάδα:

- Μαρξισμός: Η εκπαίδευση στις επιταγές της οικονομίας.
- Ορθόδοξος Μαρξισμός, Νεο-μαρξισμός, Μετά-μαρξισμός
- Το «κρυφό» αναλυτικό πρόγραμμα.

5η Εβδομάδα:

- Θεωρία του πολιτισμικού κεφαλαίου
- Habitus και σχολική επίδοση
- Το «κρυφό» αναλυτικό πρόγραμμα.

6η Εβδομάδα:

- Θεωρία των γλωσσικών κωδίκων
- Η κατασκευή της σχολικής γνώσης

7η Εβδομάδα:

- Ερμηνευτικές προσεγγίσεις:
- Η κατασκευή της καθημερινής σχολικής ζωής.
- Θεωρία των ρόλων.

8η Εβδομάδα:

- Η καθημερινή ζωή στο νηπιαγωγείο.
- Συγκρότηση μαθητικών ταυτοτήτων στο νηπιαγωγείο.
- Παιδικές κουλτούρες και επίσημη σχολική εξουσία

9η Εβδομάδα:

- Μεταδομιστικές αναλύσεις της εκπαίδευσης.
- Σχέσεις εξουσίας στο σχολικό περιβάλλον.
- Σχολικός χώρος και πειθαρχία.

10η εβδομάδα:

- Θεωρίες της αντίστασης
- Παραδείγματα από το σχολείο και το νηπιαγωγείο

11η Εβδομάδα:

- Φεμινιστικές ερμηνείες της σχολικής ανισότητας.
- Φυλή, έθνος και μειονότητες
- Χρήσεις του «πολιτισμού» στην εκπαίδευση

12η Εβδομάδα:

- Η πολιτική ικανότητα και η συμμετοχή των μαθητών/τριών στα “κοινά”.
- Παραδείγματα εναλλακτικών μορφών εκπαίδευσης

13η Εβδομάδα:

- Επανάληψη
- Αναστοχασμός
- Ανατροφοδότηση

Βασική βιβλιογραφία

- Ballantine, J. H. & Hammack F. M., *Η Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2014.
- Πεχτελίδης Γ., *Κυριαρχία και Αντίσταση. Μεταδομιστικές αναλύσεις της εκπαίδευσης*, Αθήνα, Εκκρεμμές, 2011.
- Willis P., *Μαθαίνοντας να δουλεύεις. Πώς τα παιδιά εργατικής προέλευσης επιλέγουν δουλειές της εργατικής τάξης*, Αθήνα, Gutenberg, 2012.
- Blackledge D. και Hunt B., *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 1995.
- Ντοσιέ σημειώσεων (διανέμεται στους φοιτητές)

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

- Gewirtz, S. and Cribb, A. (2011) *Κατανοώντας την εκπαίδευση. Μια κοινωνιολογική θεώρηση*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Feinberg, W. and Soltis, J. (2009) *School and Society*. New York and London: Teachers College Press.
- Φραγκουδάκη, Α. (1985) *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης: Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μιχαλακόπουλος, Γ. (1997) *Το σχολείο και η σχολική τάξη. Κοινωνιολογικές προοπτικές*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.